

זוג בָּזִים אֲדוּמִים.
בְּאֶרֶץ נוֹתְרוּ כִּי 550
זוגות בָּזִים בְּלֹבַד
צִילוֹם: יוֹסֵי אֲשֶׁבּוֹל

עֲכָשִׂי, כִּשְׁעוֹנַת הַקִּינּוֹן שֶׁל הַבָּזִים הָאֲדוּמִים בְּעִיצוֹמָה, כְּדָאֵי לְהַצְטִיד בַּמִּשְׁקָפָה
וּלְהָרִים מִבֵּט לִשְׁמַיִם. וְאִפְשָׁר לְהַצְטִיף לִילָדִים שֶׁנִּרְתְּמוּ לְהַצֵּלֶת הַבָּזִים מִהַכְּחָדָה

אָדוּם עוֹלָה

הַבַּז הַמְצוּי בְּגֵבּוֹ הַאֲדָמָדָם (ומכאן שמו), חסר הַתְּמִים. נִקְבּוֹת הַבַּז הָאֲדוּם דּוֹמוֹת מְאֹד לְנִקְבּוֹת הַבַּז הַמְצוּי, וּלְכֵן קִשָּׁה לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶן. סִימָן־הַהִיכָר הַמּוֹבְהֶק בִּיּוֹתֵר הוּא שֶׁהַטְּפָרִים (צִיפּוֹרְנֵי הַרְגָלִיִּים) שֶׁל הַבַּז הָאֲדוּם צַהוּבִים, בְּעוֹד שְׂאֵלָה שֶׁל הַבַּז הַמְצוּי שְׁחֹרִים.

הַהַבְדָּלִים בֵּין שְׁנֵי הַמִּינִים אֵינָם מְסַתְּמִים בְּמִרְאָה. הַבַּז הַמְצוּי יֵצֵב (שׁוֹכֵן קֵבֶע) בָּאֲרֶץ, וְאֵילוֹ הַבַּז הָאֲדוּם מְגִיעַ אֵלֵינוּ מֵאַפְרִיקָה הַרְחוֹקָה בְּרֵאשִׁית הָאֲבִיב, לְעוֹנַת הַקִּינוּן. הַבַּז הַמְצוּי נִיזוֹן מִתְּפָרִיט מְגוּוֹן שֶׁל מְכַרְסָמִים, עוֹפוֹת קִטְנִים, זֹחְלִים וְחֹרְקִים, וְתַפְרִיטוֹ שֶׁל הַבַּז הָאֲדוּם מְצוּמָצֵם הַרְבֵּה יוֹתֵר – הוּא נִיזוֹן כְּמַעַט אֶךְ וְרַק מִחֹרְקִים. בְּאִזְרוֹרֵי שְׂדוֹת וּמִדְשָׁאוֹת הַחֲבֹת מִהוּוִים הָעֵרְצָבִים מְרַכֵּב חֲשׁוֹב בְּתַפְרִיט שְׁלוֹ.

בְּשָׁנִים הָאֲחֵרוֹנוֹת הוֹלְכֵת אוֹכְלוֹסִיִּית הַבַּזִּים הָאֲדוּמִים וְקִטְנָה. בְּחִמְשֵׁים הַשָּׁנִים הָאֲחֵרוֹנוֹת הַצְּטַמָּצָם מִסְפַּר זֹגוֹת הַבַּזִּים הָאֲדוּמִים הִמְקַנְנִים בְּאֲרֶץ מִ-5,500 ל־550 זֹגוֹת בְּלִבָּד. כִּיּוֹם הַבַּז הָאֲדוּם מוּגַדֵּר כְּעוֹף הַנְּמָצָא בִּסְכַנַּת הַכְּתָדָה עוֹלָמִית.

מְחַקְרֵים הָעֵלּוּ, כִּי הַסַּכְנָה הָאֲמִיתִית לְאוֹכְלוֹסִיִּית הַבַּזִּים נִמְצָאת דְּווקָא בְּמִזוֹן שֶׁהֵם אוֹכְלִים. כְּתוֹצָאָה מִשִּׁימוּשׁ בַּחוּמְרֵי הַדְּבָרָה רְעִילִים נִגְדַּ חֹרְקִים, נִפְגְּעִים גַּם הַבַּזִּים הָאֲדוּמִים הָאוֹכְלִים אֶת הַחֹרְקִים. הָרַעַל מִהַחֹרְקִים הַמְתִּים הוֹלֵךְ וּמְצַטְבֵּר בְּגוֹפּוֹ שֶׁל הַבַּז, וּבִסּוּפּוֹ שֶׁל דָּבָר גּוֹרֵם, כְּנִרְאָה, לְמוֹתוֹ.

וְכַאֵן אֲנוּ מְגִיעִים לְמֵי הַסָּבוּן וְלְעֵרְצָבִים. חוֹבְבֵי בַזִּים, כּוֹלֵל יְלָדִים מְחוּגְגֵי הַסִּיירוֹת שֶׁל הַחֲבָרָה לְהַגִּיט הַטָּבֵעַ בִּירוּשָׁלַיִם וְיְלָדִים מִהַמּוֹעֵצָה הָאִזְרוּרִית אֶלּוֹנָה, נִרְתְּמוּ לְמִבְצַע. הֵם שִׁפְכוּ מֵי סָבוּן עַל הַדְּשָׂא, וְהַדְּבָר גָּרַם לְעֵרְצָבִים וְלַחֹרְקִים לְעֵלוֹת אֶל פְּנֵי הַשָּׁטַח. הָעֵרְצָבִים שֶׁנֶּאֱסַפוּ הוֹעִבְרוּ לְגִן־הַחַיּוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, שָׁם הֵם נֶאֱכָלִים בְּתַאוּוֹה רַבָּה עַל־יְדֵי גּוֹזְלִים שֶׁל בַּז אֲדוּם שֶׁנֶּפְלוּ מִהַקְנִים וּנְגַטְשׁוּ. כְּשֶׁהַגּוֹזְלִים גִּדְּלִים דָּיֵם כְּדֵי לְהַשִּׁיג מִזוֹן בְּכוּחוֹת עֲצָמָם, הֵם מְשׁוֹחֲרִים בְּחִזָּה לְטָבֵעַ.

יְלָדִים לְמַעַן הַבַּזִּים

לֹא רַק בְּעִיַּת מִזוֹן יֵשׁ לְבַזִּים הָאֲדוּמִים, אֲלָא גַם בְּעִיַּת מְגוּרִים. שְׁתֵּיִם מִמוֹשְׁבוֹת הַבַּזִּים הָאֲדוּמִים

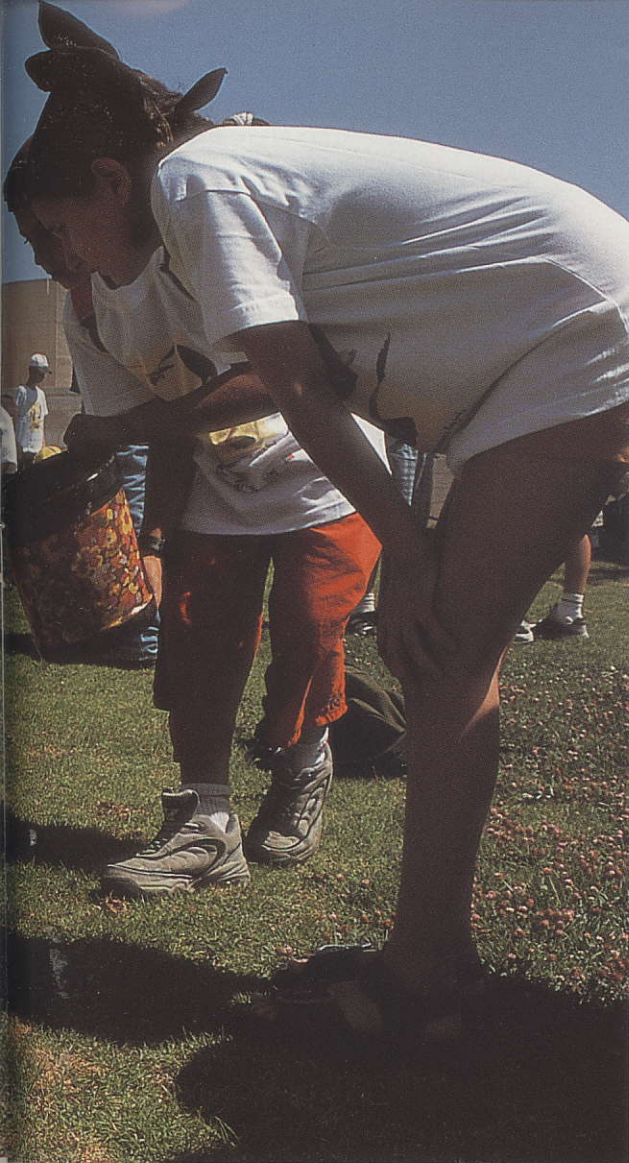
ח יִשְׁהַזְדַּמֵּן בְּסוּף הָאֲבִיב שְׁעֵבֵר לְגַן הַחֹרְדִּים מוֹל מִשְׁכַּן הַכְּנִסֵּת בִּירוּשָׁלַיִם, יִכּוֹל הִיָּה לְצַפּוֹת בְּמַחְזָה מוֹזֵר: יְלָדִים וּמְבוֹגְרִים עִמְדוּ בֵּין הַמִּדְשָׁאוֹת וַיִּצְקוּ עֲלֵיהֶן מֵי סָבוּן. מִיָּד לְאַחַר שֶׁהוּצַפוּ הַמִּדְשָׁאוֹת בְּמִים, נִמְלְטוּ מִתּוֹךְ הָעֵשֶׁב עֲשׂוֹת עֵרְצָבִים. הַיְלָדִים מִיָּהָרוּ לְלַקֵּט אֶת הָעֵרְצָבִים וְלִשֵׁם אוֹתָם בְּתוֹךְ קוֹפְסָאוֹת. הַמְּבַצֵּעַ אֲוִרְגָן עַל־יְדֵי מְרַכְז הַצְּפָרוֹת הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁל הַחֲבָרָה לְהַגִּיט הַטָּבֵעַ, וְהוּא נִעְרָךְ כְּחֵלֶק מִהַפְעִילוֹת הָעֲנָפָה לְמַעַן הַבַּז הָאֲדוּם. מַה הַקְּשֵׁר בֵּין מֵי סָבוּן, עֵרְצָבִים וּבַזִּים? כְּדֵי לְעַנּוֹת עַל כֵּךְ, עֲלֵינוּ לְהַפִּיר תְּחִילָה אֶת הַבַּז הָאֲדוּם.

הַסַּכְנָה טְמוּנָה בְּמִזוֹן

הַבַּז הָאֲדוּם הוּא דוֹרֵס קֶטָן הַמְּשִׁתְּיִךְ לְמִשְׁפַּחַת הַבַּזִּים. קֶל לְהַתְּבַלְבֵּל בֵּינוֹ לְבֵין קְרוֹבוֹ, הַבַּז הַמְצוּי, אֲבָל יֵשׁ בֵּינֵיהֶם הַבְּדָלִים. הַבַּז הָאֲדוּם קֶטָן מְעַט יוֹתֵר, וְהַזְכָּר נִבְדַּל מִזְכָּר

(וְעַרְפֵּי)

עוזרים לַבַּזִּים. מי הסבון מְבַרִיחִים את הערֻצָבִים מן המדשָׁה.

מה, באמת?

ערֻצָבִים (המאכל

החביב על הַבַּז האדום) חיים מתחת לפני הקרקע, וניזונים מחלקים תת־קרקעיים של צמחים, זחלי תַרְקִים ותולעים.

הגדולות ביותר בָּאָרֶץ נמצאות בתחום מגורי אדם – האחת בירושלים והשנייה בתחום המועצה האזורית אֶלוֹנָה, למרגלות רמות־מְנַשָּׁה.

הַבַּז האדום חִי במושבות קינון – באזור קטן יחסית יכולים לקנן עשרות זוגות של בַּזִּים אדומים. אבל אם בעבר בַּזִּים רבים קיננו בגגות רַעֲפִים, הרי שבשנים האחרונות – כשרַעֲפִים ישנים הוחלפו ופתחים בגגות נֶאֱטְמוּ – מקומות הקינון שלהם התמעטו.

צילום: יוסי אשכול

שלושה גוזלים מחפים להורים שביאו חֶרֶק עסיסי

שמתאים להתפתחותם, ופעמים רבות הם מתים ברעב. תרצה קרו, תושבת המועצה האזורית אֶלוֹנָה, התאהבה בבַּזִּים ונחלצה להצלתם. לשם כך היא מגייסת מדי שנה את ילדי כיתה ה' בבית־הספר המקומי. כל תלמיד בֶּאֱלוֹנָה יודע, שבהגיעו לְכִיתָה ה' הוא יצטרף ל"פרויקט הַבַּז האדום". במסגרת הפרויקט לומדים התלמידים עם תרצה שעתיים בשבוע, במשך כל שנת הלימודים. השיעורים עוסקים בעופות דורסים, בבַּזִּים האדומים ובהתנהגותם, ובמערך בעלי־החיים בָּאָזוֹר.

מלבד השיעורים יש מפגשים רבים מחוץ לתחומי בית־הספר. הילדים מְרַכִּיבִים תיבות קינון במקום מקומות הקינון הישנים מתחת לְרַעֲפִים. אחר־כך הם עוקבים אחרי תהליך הקינון: הם בודקים כמה גוזלים נמצאים בכל תיבה, כל כמה זמן מביאים להם ההורים מזון ומאיזה סוג, ועוד.

בפני הַבַּזִּים המקננים בירושלים ניצב קושי נוסף: בשל התרחבות העיר והצטמצמות השטחים הפתוחים, הם נאלצים להרחיק עוף כדי להשיג מזון לגוזלים. בגלל הדרך הארוכה, אין ההורים מספיקים להביא לגוזלים מזון בקצב

חוגגים עם הבזים

בחוֹדשים מאי ויוני אתם יכולים להצטרף לפעילויות שונות של החברה להגנת הטבע למען הבז האדום:

שבת 25.5.02, מ־9:00 עד 12:00. סיורים מודרכים ייצאו מחצר בית־הספר "אלונה" שבמושב עמיקם. הסברים על שימור הבז האדום באלונה, טיפוע ציפורים ועוד.

יום חמישי 30.5.02, מ־16:00 עד 19:00. סיורים מודרכים ייצאו מחצר שרגיי (רחוב הלני המלכה 13) בירושלים. תצפיות על קנים של בזים אדומים והסברים על מאמצי שימור הבז בירושלים.

יום שלישי 11.6.02, מ־16:00 עד 19:00. בגן וואהל לורדים בירושלים (ליד מתחם הפנסת) ייערך אירוע לכבוד הבזים, כולל שימוש במי סבון (פמתואר בַּפְתְּבה). נא להביא דלי מהבית.

כל הפעילויות ללא תשלום. פרטים נוספים ב־מרכז הצפרות: 03-6449622.

והבזים נהנים מארוחה דשנה

כל הנתונים הללו נאספים בקפידה, ומתוכם מתקבלת תמונת מצב של מושבת הבזים. המאמצים להציל את הבזים האדומים חייבים להצלחה. צריך לדאוג לכך שהבזים האדומים לא ייעלמו מנופי ארצנו, שנמשך לראות אותם עוֹרְכים טקסי חיזור קולניים, מרפפים באוויר, צוללים אל הארץ ולוֹכְדים חֶרֶק שאותו הם יישאו לגוזלים שבקו. עכשיו זה שיאה של עונת הקינון, ואם אתם מוצאים גוזלים נטושים – שמרו עליהם מבלי לגעת בהם, ומהרו לדווח על כך למרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע (טלפון: 03-6449622). זכרו, כל אחד מאתנו יכול לעזור לבזים האדומים! ©